

SIBENIK, 8. SRPNJA 1964.

BROJ 616 GODINA XIII

List izlazi svake srijede — Urednje redakcijski kolegij — Glavni i odgovorni urednik — NIKOLA BEGO — Uredništvo: Sibenik - Ul. Petra Grubišića 3 Telefon uredništva 25-62 * Ručopisi se ne vraćaju

šibenskilist

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

U Biovičnom selu

Proslavljenja 20-godišnjica XIX udarne divizije

Ustaničko Biovičino selo u Bukovici proslavilo je 20-godišnjicu osnivanja XIX sjeverodalmatinske udarne divizije. Po red 2.000 ljudi ovog kraja, svečanosti su prisustvovali predstavnici društveno-političkog života kninske, šibenske i obrovačke komune i JNA. Tom prilikom otkrivena je spomen-ploča:

Na proslavi je govorio prvo-borac Nikica Opačić, koji je evocirao uspomene na stvaranje NOP-a u Bukovici, a Dušan Marić, pukovnik - general govorio je o uspjesima i jačanju svih jedinica ove divizije, istakavši njihove velike zasluge u NOH-i. Prilikom formiranja divizije u njen sastav su ušle kninska bri-gada, zatim dvije grupe bata-

ljona Sjeverne Dalmacije, kninski, sjeverodalmatinski partizanski i zadarski odred, te mornarički odred. Divizija je brojila 2.540, a s odredima oko 4.000 boraca. Prvi komandant bio je Milan Kuprešanin, sada general - pukovnik, zatim Mićun Šakić, Tomica Popović i Stanko Parmač, a politički komesar bio je Petar Babić. XIX divizija bila je strah i trepet okupatora i njegovim pomagačima. Ona je svagdje, gdje se sukobljavala sa neprijateljem, uspješno izvršavala zadatke. Učestvovala je zajedno sa XIX i XX divizijom u oslobođenju Knina, Mostara i Širokog brijega, da bi kasnije kroz Liku i Gorski kotar nastavile gonjenje neprijatelja do Rijeke. (B. P.)

Svečanosti uz Dan borca u Šibeniku, Kninu i Drnišu

Na šibenskoj općini svečano je proslavljen 4. srpnja — Dan borca. Uoči praznika ustanika naših naroda u selima i na mjestima značajnim iz doba narodnooslobodilačke borbe paljene su vatre i polagani vijenci na grobove palih boraca. Prigodna svečanost održana je u Plastovu, nedaleko Skradina. Dan borca obilježen je u selima brojnim kulturnim i sportskim priredbama. U Šibeniku je četvrtu mjesnu organizaciju Udrženja boraca priredila u Domu JNA drugarsko veče s kulturnim programom; a na sam Dan borca je održana jedrilarska regata na relaciji Šibenik — Zlarin — Prvi Vodice Šibenik, uz sudjelovanje brojnih jedrilica. Na Trgu Sime Matavulja nastupio je KUD »Žikica Jovanović« iz Beograda. Na gradskim grobljima predstavnici društvenih i borčkih organizacija položili su vijence na grobove palih i žrtava fašističkog terora.

* * *

U Kninu i na području općine svečano je proslavljen 4. jula — Dan borca. Željezničari-planinari s kninskog čvora organizirali su marš tragom partizana od Knina do Dinare. U predvečerje praznika na visovima planine zapalili su kresove i priredili vatromet s vrha Dinare koji je visok 1831 metar.

Clanovi odreda »Boško Žunić« iz Knina, »Mlada Bukovica« iz Kistanja i samostalnih četa »Momčilo Popović« iz Poljice i »Nada Dimić« iz Vrbnika, u svim mjestima na području općine gdje postoje spomenici palim borcima, kosturnice i druga spomen -obilježja, položili su vijence i cvijeće.

U okviru kulturno-zabavnih priredbi koje su u Kninu priredene u čast Dana borca, KUD studenata beogradskog univerziteta »Žikica Jovanović-Spanac«, priredilo je na igralištu Dinare, u prisustvu oko 2.000 građana, koncert narodnih pjesama i igara Jugoslavije.

U prostorijama Kulturno-prosvjetnog društva u Kninu mlađi slikar Ivan Skroza priredio je izložbu svojih slika.

* * *

Proslava Dana borca protekla je u znaku sjećanja na poginule prvoborce i narodne heroje ovog kraja. U svim mjestima gdje su postavljene

Podijeljena odlikovanja službenicima Uprave unutrašnjih poslova

Povodom 20 - godišnjice Službe unutrašnje sigurnosti odlikovan je više službenika Uprave unutrašnjih poslova Šibenik.

Ordenom rada sa zlatnim vijencem odlikovani su: Dušan Cetina, Krsto Lambaša, Srećko Peran i Jovan Račić, a Ordenom rada sa srebrenim vijencem odlikovani su: Milan Prosenica, Mirkko Roman, Anka Šiklić, Marin Tomašić i Ljuban Grmuša.

U prisustvu Paška Periša, sekretara Općinskog komiteta SK odlikovanja je u svečanoj sali Gradske vijećnice uručio predsjednik Skupštine općine Šibenik Jakov Grubišić. On je u pozdravnoj riječi izrazio zahvalnost spomenutim drugovima na dugogodišnjem radu, na odgovornom zadatku Službe unutrašnje sigurnosti. U ime odlikova-

nih Zahvalio se drug Krsto Lambaša. (J. C.)

PRVI MATURANTI EKONOMSKE ŠKOLE U DRNIŠU

Svečanom sjednicom Školske zajednice obilježen je mali jubilej Ekonomski škole u Drnišu: prvoj generaciji učenika koji su položili završni ispit i stekli zvanje ekonomskog tehničara uručene su diplome.

Od 60 kandidata završni ispit u prvom ispitnom roku položilo je 36 učenika: 3 s odličnim, 9 s vrlo dobrim, 16 dobrim i 8 s dovoljnim uspjehom. Najbolji uspjeli su pokazali Marica Jakić, Ivica Bačić i Đoko Surla, pa su ti učenici nagrađeni knjigama.

Svečanu sjednicu je otvorio predsjednik Školskog odbora Vlade Šain, a o uspjehu škole i od maturanata se oprostio direktor škole profesor Ante Kaspas. (c)

Zakonsko reguliranje mirovnih vijeća

U Saveznom sekretarijatu za pravosuđe priprema se projekt Općeg zakona o mirovnim vijećima, kojim treba se reguliraju sastav i način biranja ovih tijela, njihov djelokrug, pravna snaga zaključenog poravnjanja i neka najopćija načela postupka. Na taj način došlo bi se do nekoliko osnovnih elemenata koji su neophodni za dalji rad ovih institucija, koje su se u dosadašnjoj praksi afirmirale kao efikasni vansudski društveni organi za rješavanje sukoba građana, ispitivanje uzroka koji do njih dovode i uopće na razvijanju društvene discipline. Ovom demokratskom društvenom institucijom smanjuje se i ograničava državna intervercija u regulisanju poremećenih odnosa među ljudima i nastoji se da se sporovi eliminiraju još na samom početku, u skladu s opštite ljudskim i kulturnim principima zajedničkog života i socijalističko-etičkih načela.

Podaci iz rada sudova kao i dosadašnja iskustva mirovnih vijeća ukazuju na široke mogućnosti njihovog djelovanja. Na primjer, od blizu 295.000 krivičnih predmeta koji su u toku prošle godine bili u radu u svim sudovima, oko 60% predstavljaju djela klevete, uvrede i luke tjelesne povrede, a to su upravo djela koja se gone po privatnoj tužbi i u kojima je moguće angažiranje mirovnih vijeća. I u parničnim predmetima, kojih je bilo u istom periodu oko 535.000, oko 40% riješeno je poravnanjem ili na drugi način, što također ukazuje na široke mogućnosti djelovanja mirovnih vijeća.

U okviru kulturno-zabavnih priredbi koje su u Kninu priredene u čast Dana borca, KUD studenata beogradskog univerziteta »Žikica Jovanović-Spanac«, priredilo je na igralištu Dinare, u prisustvu oko 2.000 građana, koncert narodnih pjesama i igara Jugoslavije.

U prostorijama Kulturno-prosvjetnog društva u Kninu mlađi slikar Ivan Skroza priredio je izložbu svojih slika.

* * *

Proslava Dana borca protekla je u znaku sjećanja na poginule prvoborce i narodne heroje ovog kraja. U svim mjestima gdje su postavljene

naka postupku mirenja i bez povezivanja sa sudskim sistemom.

U pogledu sastava i postupka pred mirovnim vijećem praksa je dosad bila prilično neuobičajena. Međutim, smatra se, da je neophodno u ova tijela birati ljudi s najvećim autoritetom na odgovarajućoj teritoriji, jer veoma je važno da građani priznaju autoritet ljudi u mirovnom vijećima i prihvate njihove savjete u određenim sporovima.

Pošto razlike i u pogledu inicijative u osnivanju mirovnih vijeća i njihovog djelokruga. Došada su ona osnovana na inicijativu građana i to bilo neposredno na zborovima birača, bilo na inicijativu društveno-političkih organizacija. Iskustvo je pokazalo da su najbolje rezultate imala ona mirovna vijeća koja su osnovana za područje mjesnih zajednica. U pogledu iniciranja postupka preovladjuje mišljenje da treba zadovoljiti praksu da mirovna vijeća mogu užeti u razmatranje sporove između građana i društvena mada ima mišljenja da bi trebalo omogućiti i vođenje sporova između građana i društvenih organizacija ili radnih zajednica. Žukajuće se također da bi mirovna vijeće trebalo da raspavlja svi sporovima do krajnjih može doći među građanima, bez upuštanja u njihovu detaljniju razradu, obezbijedi oni elementi koji su nužni za funkciranje mirovnih vijeća, i vršenje ovlašćenja koja imaju, uz poštovanje potpune dobrovoljnosti u podvrgavanju stra-

pravljaju svi sporovima do krajnjih može doći među građanima, bez upuštanja u njihovu detaljniju razradu, obezbijedi oni elementi koji su nužni za funkciranje mirovnih vijeća, i vršenje ovlašćenja koja imaju, uz poštovanje potpune dobrovoljnosti u podvrgavanju stra-

M. K.

Pred osnivanjem mjesnih zajednica

Gradači određuju svoje odnose

Nalazimo se pred osnivanjem mjesnih zajednica u našoj općini, što predstavlja novinu u komunalnom sistemu, pa to izaziva niz pitanja i rješenja. U tome se mogu koristiti izvjesna iskustva onih mjestima koja su već oformila mjesne zajednice, ali ta iskustva u relativno kratkom vremenu ne mogu biti velika.

Smatramo da bi na ovom radu trebalo angažirati veći broj građana, da kroz zborove birača, javne diskusije i kroz štampani iznesi svoje prijedloge i sugestije. Ovaj napis je i načinjen sa tom svrhom.

U razvitu raznih oblika direktnog odlučivanja i upravljanja od strane građana, posebno i započeno mjesto Ustav predaje društvenom funkcioniraju mjesnih zajednica. U njihovom radu i organiziranju potpuno isčezavaju statistički elementi, a osnovni nosioci cijele djelatnosti su sami građani. Mjesne zajednice, tako, djele vrše određene zadatke općine, kao osnovne društveno-političke zajednice.

U tom obujmu zajednica predstavljaju užu teritorijalnu cjelinu unutar Općine i na svom području organiziraju takve djelatnosti koje najviše zadovoljavaju potrebe svakog građanina, njegove porodice i domaćinstva. Da bi ta veza između građana i ovog samoupravnog oblika bila neposredna, na dosta mesta prevladava tendencija, da mjesne zajednice osnivaju sami građani na svojim zborovima, a ne Skupština općine. O tome ništa ne govori Ustav, a niti će biti potrebe da to pobliže određeni neki niži propis. Upravo se postoji ni jedinstveno mišljenje o tome, koje tijelo donosi statut zajednice, da li zbor birača ili savjet mjesne zajednice, kao najviše samoupravno tijelo? Pored savjeta, tu susrećemo predsjedništvo zajednica (gdje ulazi predsjednik, potpredsjednik i tajnik zajednice, kao i predsjednici stalnih komisija).

Sasvim je opravданa činjenica, što se u temeljnog aktu naše zemlje samo načelno spominje mjesna zajednica kao neposredan oblik upravljanja. Poblijedu organizaciju, konstituiranje, zadatke i odnose sa društveno-političkom zajednicom i ostalim radnim organizacijama i institucijama, određuju sama općina u svom statutu, ali opet samo u osnovama na temelju specifične strukture odnosa u toj društveno-političkoj zajednici. Ustalom, prepriješeno je da građani okupljeni u mjesnoj zajednici sami iznadu takve oblike djelovanja i istaknu zadatke u zavisnosti od svojih interesova i potreba. Svaka društvena zajednica, pa tako i ova se organizacija sa svrhom da najefikasnije ostvari svoje interese i zadovoljiti svoje objektivne potrebe. Unificiranost kod konstituiranja mjesnih zajednica može imati ozbiljni smetnji u normalnom funkcioniranju. U onim gradovima i općinama, gdje je urbanizacija provodena po određenom planu lakše će se pronaći komponente koje će sjedinjivati interes na određenom području. Tu već postoje mikrorajoni na kojima su predviđene institucije, servisi i organizacije za stanovanje, da bi se usmjeravati na njima. Znači, građani neće biti stavljeni u položaj da nagadaju. Ukoliko će im sredstva odobriti općinska skupština, kao i na temelju svojih stvarnih priroda, ona će planirati i usmjeravati svoj teritorij.

U ovakvoj situaciji, kada zajednica ima izvjesna sredstva i određena prava, onda će ona moći sigurno usmjeravati svoju djelatnost u okviru materijalnih mogućnosti. Nestat će disharmonije između želja i mogućnosti, što je ranije bilo zapaženo na zborovima birača, koji nisu bili zbog toga odveć popularni u očima građana. Sada će biti nepotrebno, raspravljati na zborovima birača o investiciji, koja iznosi pola milijuna dinara, u koliko mjesna zajednica raspolaze samo sa sto hiljada. Znači, građani neće biti stavljeni u položaj da nagadaju. Ukoliko će im sredstva odobriti općinska skupština, kao i na temelju svojih stvarnih priroda, ona će planirati i usmjeravati svoj teritorij.

Ovdje se javlja pitanje, kako mjesto u ovim odnosima dati servisima današnjih stambenih zajednica? Uglavnom prevlada stanovište da bi se ti servisi trebali formirati u samostalne ustanove ili radne organizacije. Ni bilo neke pravne veze između njih i zajednica. To odmah izaziva sumnje, ne bi li se ti servisi zatvarali u svoje vlastite probleme, ne vodeći brigu o stvarnim potrebnama građana. Ta mogućnost predstavlja zahtjev, da se servisi ipak postave u neku zavisnost prema mjesnoj zajednici, odnosno da građani mogu utjecati na djelatnost servisa. To znači da bi ti servisi trebali funkcioništati tako, da budu stvarni odzaci proračuna. Građani bi kroz to utjecali na rad servisa, ali ne tako da se suočavaju samoupravnim pravama tih ustanova ili radnih organizacija.

U svima postoje mjesni uređaji koji bi kod osnivanja mjesnih zajednica gubili neka ranija općinska skupština, turističko društvo, komunalne ustanove, forumi političkih organizacija itd.). Znači potrebe i interesi su se uočavali na jednom mjestu, a rješavali na drugom. I onda su se slale pritužbe na Općinu, kako ne shvaća potrebe nekog gradskog kvarta ili ulice, zaboravljajući da je ona pred sobom imala na stotine takvih problema. I teško je bilo ocijeniti uvjek koji od tih problema je prioritetniji.

Mjesne zajednice će u osnovi izmjeniti takvu situaciju. One će same uočavati i rješavati svoje probleme. Svakako će se odmah javiti pitanje sredstava, tj. materijalna osnova djelovanja ovih užih teritorijalnih zajednica. Statut Općine Šibenik predviđa, da bi zajednica svoja sredstva formirala iz dotacije Općine, samodoprinos i raznih djelatnosti samih zajednica. Mjesne zajednice mogu u svom statutu predviđati određene odnose sa radnim organizacijama, koje vrše komunalne i slične djelatnosti. (Pojedine radne organizacije daju iz fonda zajedničke potrošnje sredstva za ustanove, koje se brinu o djeci zaposlenih roditelja, restoranu, klubovu itd.).

Na samodoprinos, kao oblik formiranja sredstava zajednica, ne popularno se gleda. On ne bi trebao biti veliki i čest. Njegova pozitivna strana je u tome, što ovako više vezuje građane za rad mjesne zajednice i više ih upućuje na iznalaženje najracionalnijih rješenja za podmirivanje potreba na svom teritoriju.

U ovakvoj situaciji, kada zajednica ima izvjesna sredstva i određena prava, onda će ona moći sigurno usmjeravati svoju djelatnost u okviru materijalnih mogućnosti. Nestat će disharmonije između želja i mogućnosti, što je ranije bilo zapaženo na zborovima birača, koji nisu bili zbog toga odveć popularni u očima građana. Sada će biti nepotrebno, raspravljati na zborovima birača o investiciji, koja iznosi pola milijuna dinara, u koliko mjesna zajednica raspolaze samo sa sto hiljada. Znači, građani neće biti stavljeni u položaj da nagadaju. Ukoliko će im sredstva odobriti općinska skupština, kao i na temelju svojih stvarnih priroda, ona će planirati i usmjeravati svoj teritorij.

Ovaj napis je i nač

festival djeteta - festival djeteta - festival djeteta - festival

Prvi dio Festivala - uspješno

STO JE POKAZAO RAD DJECIJIH KAZALISTA KROZ SVOJE PREDSTAVE — KAKO SU BILE POSJECENE PREDSTAVE U PRVOM DIJELU FESTIVALA — KOLIKO SU DOSAD BILA ANGAŽIRANA SAMA DJECA — NESTO O UOCENIM NEDOSTACIMA

Od 23. lipnja do 1. srpnja održano je savjetovanje o problemima dječjih kazališta. Raspravljanje je o scenskoj muzici, koreografiji i pokretu vezanom za dramske dječje tekstove, zatim o radu sa djetetom u spremanju uloge, o profesionalnim glumcima na sceni za djecu, o ulozi pedagoga u dječjem kazalištu itd. Na savjetovanju je bilo oko 70 učesnika: kazališnih radnika, pedagoga, psihologa, kompozitora, koreografa i prosvjetnih radnika. Na savjetovanju je došlo do kristalizacije stavova o bitnom pitanju da li da profesionalni glumci igraju za djecu ili sama djeca za djecu. Istaknuto je da profesionalni glumci mogu ostvariti dječje dramsko djelo na višem umjetničkom nivou i sa više glumačkog kvaliteta. No, većina je učesnika zauzela stav da se i djeca kao izvođači ne smiju isključiti iz rada za djecu, već da se njihov rad prilagodi uzrastu i mogućnostima da rade u dramskom tekstu, vodeći računa o tome da se djetete ne dovoditi u položaj profesionalnog glumca već da koriste svoje vlastite kreativne sposobnosti. Da bi se to postiglo, potrebno je da se sa djecom organiziraju temeljne pripreme prije javnog nastupa radeci po principima savremene metodike scenskog odgoja.

RAD DJECIJIH KAZALISTA

Opća je ocjena da su ovogodišnji nastupi dječjih kazališta bili daleko kvalitetniji u odnosu na prošlu godinu, iako to nije očekivani krajnji rezultat kakav bi trebao da bude s obzirom na umjetnički nivo. Razlogi za to su mali broj profesionalnih dječjih kazališta od kojih postoji svega dva u zemlji: »Boško Buha« iz Beograda i »Mladinsko detski teatar« iz Skoplja. Dalje su uzrok tome minimalna finansijska sredstva u ovim i amaterskim kazalištima i nedovoljan kadar režisera, koreografa, muzičara itd.

Zapaženiji nastupi bili su pionirskog kazališta »Titovi mornari« iz Splita u kojem su glumiči amateri postigli zavidan umjetnički nivo kojem bi, smatra se, mogli zavijeti i mnogi profesionalni ansamblji. Posebno treba istaći uspješno i majstorsku režiju Save Komnenovića iz Splita u predstavi »Kapetan Džon Pliplifoks« od Dušana Radovića. Zapažene su i predstave »Mladinskog detskog teatra« (»Kralj jelen«), mada ova predstava nije donesena na nivou jednog profesionalnog ansambla kao što je to ovaj.

Ako se uzme u obzir da je ova predstava spremana za Festival pod vrlo teškim uslovima u Skoplju, onda se svakako može pozdraviti njen izvedba. Uspješan je bio i nastup Zagrebačkog pionirskog kazališta.

POSJECENOST FESTIVALA

Sve su predstave relativno bile dobro posjećene. No u vezi toga treba istaći nekoliko momenata. Prostor na kojem su se održavale ne odgovara nastupima dječjih kazališta, gdje u tehničkom smislu ni pozornice ni gledališta ne omogućavaju dobro izvođenje. Zanimljivo je da bi za muzičko izvođenje bilo pogodno mjesto na Trgu Republike, dok to međutim nije slučaj i sa dramskim predstavama. To su ustanovili posebni stručnjaci, ali nije bilo moguće da se podigne dvije pozornice, jer su sredstva bila ograničena. Osim toga vrlo je teško osigurati red na predstavama, posebno na gledalištu na Trgu Sime Matavulja zbog loše vidljivosti. Zato se i nije moglo dopustiti da u gledalištu bude velik broj posjetilaca. Predstave se u prvom redu organiziraju za stručnjake koji učestvuju na studij-

skom dijelu Festivala, ali ipak je šteta što šibenska djeca nisu u mogućnosti da im u većem broju prisustvuju baš zbog tog neprikladnog prostora na kojem se predstave izvode. Sva naša kazališta koja nastupaju žele u stvari da imaju i takvu publiku.

Još nešto treba kazati o nedostacima ovog Festivala. Smatra se da je jedan od osnovnih taj, što su novčana sredstva poznata obično tek u svibnju zbog čega nije moguće ranije otpočeti s intenzivnijim prepričavanjem Festivala. Zbog toga dolazi do niza tehničkih propusta koje pred sam početak Festivala nije moguće otkloniti. U vezi ovoga trebali bi još kazati neko-

J. Čelar

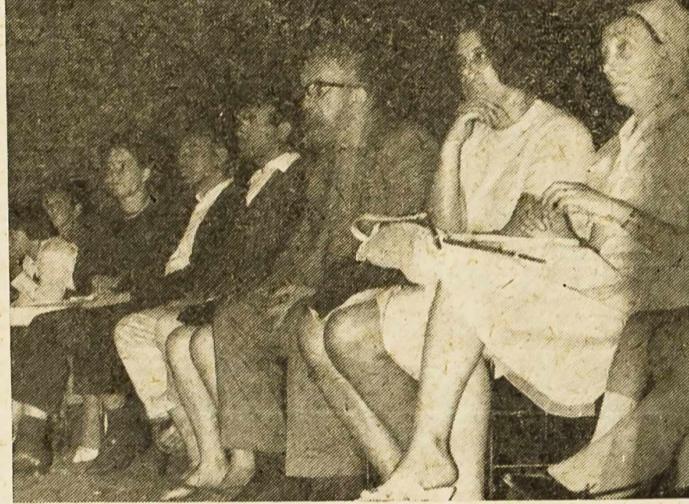
liko riječi o financiranju Festivala. Skupština općine Šibenik učestvuje sa 5 milijuna i 100.000 dinara, Republički fond za upravljanje kulturne djelatnosti sa 6.500.000 dinara i isti Savezni fond takođe sa 6.500.000 milijuna dinara. Pored toga još ulaze i 2.500.000 dinara ustanove Dječji festival. Učesnici Festivala dolaze o svom trošku.

Ukupni troškovi manifestacija koštaju oko 5.500.000 dinara, dok ostala sredstva služe za izdavačku djelatnost organizacije Dokumentacionog centra, te za stručno usavršavanje kadrova koji se bave scenskim odgojem djece.

U punom je toku drugi dio

Festivala koji obuhvaća predstave raznih kazališta lutaka i u okviru kojeg se održava savjetovanje o problemima lutkarstva. Cjelovitu sliku ovog rada moći će se dati tek završetkom Festivala 15. srpnja.

J. Čelar

Sa savjetovanja o lutkarstvu

Lutkarska scena - uspjeh sarajevskog kazališta

Predstavom »Čudnovate zgodе i nezgode šegrta Hlapića« pozorište lutaka Sarajevo prikazalo nam je visok tehnički i umjetnički domet marionete. Izvođenje ovog veoma poznatog i u dječjoj literaturi klasičnog komada, bilo je pozdravljeno kako od strane stručnjaka, tako i od strane publike, posebno one dječje. U vezi s tim obratili smo se drugu Adolfu Pomezniju, upravniku i redatelju Sarajevskog pozorišta lutaka, da nam nešto kaže o radu ove kuće i karakteru same predstave koja je izvedena u Šibeniku.

Ovo kazalište veoma je poznato u Sarajevu, rekao je drug Pomeznji. Osnovano je godine 1958., a 1960. godine dobio je kolektivnu nagradu za predstavu »Srećko medu bubrema«. »Hlapića« smo postavili zato, što je to obavezna dječja literatura za 3. i 4. razred, i što je Ivana Brlić-Mažuranić naš klasik čiju 90-godišnjicu rođenja upravo slavimo. Ona je bila prva žena akademik u našoj zemlji, dok je u inozemstvu poznata kao hrvatski Andersen.

Predstava je dosad izvođena gotovo stotinu puta. Uzrok je tome i činjenica, što je knjižica o šegrta Hlapiću veoma omiljena, iako je napisana još 1911. godine. Prikazivanjem ovog komada pomaže se i pedagozima škola kao i u ostalom, i sa drugim predstavama. Pozorište je uvelo novinu u tome, što uvijek prije prikazivanja predstave poziva kulturno-prosvjetne radnike na konzultaciju, gdje se govori o tehnicu i drugim problemima lutkarstva. To je potrebno da bi prosvjetni radnici dobili određeni pogled u ovom vidu umjetničkog izraza za djecu.

Krajem prošle godine pozorište je raspisalo specijalni konkurs radova među školskom djecom o tome, komu je i na koji način sve pomogać šegrta Hlapić. Najbolje odabrani odgovori bili su nagrađeni za vrijeme upriličene proslave kojoj je prisustvovalo 250 djece. Radilo se o tome da djeca shvate bit ovog komada poznatog domaćeg autora, te da se time popularizira i podigne interes domaćih pisaca za djecu.

Predstava »Čudnovate zgodе i nezgode šegrta Hlapića« bila je do sada jedna od najboljih koje su izvedene u drugom dijelu Festivala.

J. Č.

Festival propagirati i u inozemstvu

Savjetovanje o problemima lutkarstva koje se održava u okviru drugog dijela Festivala djeteta okupilo je naše najpoznatije stručnjake sa tog područja. Savjetovanju prisustvuje i grupa Akademskog kazališta lutaka iz Praga na čelu sa dr Janom Malijem, koji je ujedno i generalni sekretar UNIM-a (Union Internationale de marionette).

Zamolili smo generalnog sekretara ove organizacije da nam iznesne nešto o problemima ove vrste umjetnosti.

U pauzi savjetovanja dr Mali se odazvao našem pozivu i u kratkom razgovoru iznio neka svoja zapažanja, pa je, između ostalog, rekao:

— Veoma sam zadovolian što se kod vas održala tradicija marioneta. Mislim da je invazija drugog tipa lutke »javaika« proširila, donekle, mogućnosti kazališta lutaka, ali je imala i negativni utjecaj, jer je zapazio da je u Srednjoj i Zapadnoj Evropi došlo do odumiranja lutke marionete. Možda je užrok taj što je lutka javaika (na rukama) lakša za pokret i gibljivija. No kvalifikacije za glumačkog lutkara u marioneti stiže se dugim nizom godina strnjivog rada, dok se kod »javaika« profesionalna animacija može stići za godinu dana.

Nadavladanje »javaika« možda je posljedica novog repertoara, ali on je do određene mjeri jednostran kako realistički tako i romantično.

Ovaj poznati stručnjak na polju lutkarstva smatra da je marioneta tip lutke koja je najpoznatija za tumačenje poetskih tekstova. Neke predstave koje sam vidi, rekao je on, dostojne su pažnje i poštovanja. Tehnika marioneta osobito u sarajevskom ansamblu je visoko profesionalna. (Zgode i nezgode šegrta Hlapića). Upravo sam bio sretan što su to mogli vidjeti i članovi naše Akademije. On je istakao da je opće poznato da je teško savladati perfektnu tehniku marionete, ali ipak smatra da su ove lutke, vodene na koncima dugim tri metra, na ovom Festivalu pokazale brilljantnu tehniku. Zapazio je da u tim predstavama nije bilo špekulacije ni koketiranja sa publikom, da se igralo ne za Festival, već onako kako se inače igra. To nije ujek slučaj i s ostalim festivalima, gdje se ponекad događa da se vide spektakularne predstave, dok nijihovi izvođači u svojim vlastitim mjestima pokazuju daleko manje i u tehnicu i u glumi na maloj pozornici. Ovdje je to bilo drukčije osobito kod sarajevskog ansambla.

Na pitanje što ga je posebno zainteresiralo na ovim predstavama sekretar UNIM-a je rekao:

— Oduševilo me što sam viđio da se veoma poštuju domaći klasiči. Može netko od estetičara kazati da predstava o Hlapiću nije dovoljno lutkarska. Iako ova predstava ne igra pozorišta sa živim glumcima, dječa ipak mogu da i na ovaj način upoznaju vašu klasiku. Djeca kada čitaju knjigu kakva je ona o Segrtu Hlapiću naprsto osjeća želju da vide sve likove nacrtane ili žive na pozornici. Svejedno je to da li su to živi ljudi ili lutke. Inače, ta igra ima posebnu draž, što ima pozitivnog junaka koji je blizak djeci. On je malen, uočljiv, zdrav, vesel i sentimentalan. Jako su izraženi motivi prijateljstva i dobrote.

Na kraju smo ga upitali što misli o Dječjem festivalu uopće?

Cestitam Jugoslavenima da su kroz četiri ova Festivala izgradili jednu lijepu tradiciju. Sad bi trebalo obratiti više pažnje propagiranju Festivala u inozemstvu, što bi predstavljalo svojevrsnu atrakciju. Šibenik ima sve uslove da postane privlačni međunarodni centar manifestacija za djecu. To je miran, tipičan dalmatinski grad, pun historijskih znamenitosti. Sretan sam, rekao je na

kraju dr Mali da u ovom Festivalu velikih zasluga ima i jugoslavenska sekcija UNIM-a čiji je

predsjednik upravnik Sarajevskog pozorišta lutaka Pomezli Adolf J. Č.

Na lutkarskoj sceni

Aktuelnosti

Komune i privredne neusklađenosti

Iako se još uviđe raspolaze konačnim podacima o šestomjesечnom bilansu privrede, ipak se na osnovu svega što je do sada poznato može reći da će uprkos dinamičnog porasta proizvodnje jedno od osnovnih obilježja ovogodišnjeg privrednog razvoja biti dalje zaoštrevanje materijalnih neusklađenosti u razvoju pojedinih grana, oblasti i djelatnosti.

Ne odnosi se to samo na izvanredno snažnu i izrazitu investicionu potrošnju koja se već nekoliko godina kreće izvan okvira što ih stvaraju proizvodnja i izvoz, već i na mnoge druge privredne i sistematske neusklađenosti koje su ove godine došle do snažnog izražaja na jednom višem nivou, uslijed daljeg općeg uspona privrede. U oblasti platnog bilansa raskorak između izvoza i uvoza u maju iznosio je gotovo 15 milijardi dinara. Proizvodnja građevinskog materijala ne može da zadovolji visoki obim građevinskih radova. Saobraćaj, trgovina i poljoprivreda nisu u stanju da pruže kvalitetne usluge veoma naraslog turističkog prometa. U oblasti industrije, očigledan je raskorak između proizvodnje elektroenergije i uglja i ostalih industrijskih proizvoda, proizvodnje reprodukcionog materijala i finalnih proizvoda itd.

Uzmimo drugi primjer. Ove godine na pomolu je rekordna turistička sezona. Turistički buk je tu sa svim svojim prednostima ali i opasnostima. Teško je zamisliti brže otklanjanje neusklađenosti u oblasti materijalne baze turističke privrede, naročito u trgovini, poljoprivredi i lokalnoj privredi bez jedne dinamičnije i stvaralačke privredne politike komune. Isti je slučaj i sa razvijanjem svih onih tzv. tercijalnih usluga bez kojih nema modernog i rentabilnog turizma. A upravo se u mnogim komunama o razvijanju ovih djelatnosti često ne vodi računa.

Veoma je teško na ograničenom prostoru nabratiti sve ono što komune mogu učiniti za oticanje disproporcija u razvoju privrede. Svakako da je njihova uloga i u ovom pogledu i politički i ekonomski veoma odgovorna. Otuda i potreba da se i one maksimalno angažiraju na oticanju svih onih uzroka čije su posljedice neusklađenosti u razvoju privrede, bez obzira kakav je udio bio u njihovom stvaranju.

M. J.

GUSJENICE NAPADAJU SUMU BUKOVICE

Već mjesec dana je prošlo da je Bukovica dobila nemilog i nezvanog gosta — gusjenice, koje su našle skrovista u šumama. Najviše napadaju hrast i grab. Ukoliko se ne poduzmu mjeru za njihovo uništavanje postoji opasnost za šumu što bi bila necrocjenjiva šteta za ovdušnu poljoprivredu. Jedino je poljoprivredna zadruga u Žegaru zatražila pomoć od republičkih organa i splitskog kotara.

(B. P.)

Industrija aluminija u sedmogodišnjem planu

Za područje Hrvatske interesante su rasprave o unapređenju industrije aluminija, koje su započele nedavno u Odboru za proizvodne i privredne djelatnosti Republičkog vijeća Sabora u okviru priprema za sedmogodišnji plan.

Ova industrijska grana veže uzu se potrošnju velikih količina električne energije pa je za rentabilno poslovanje važno da su preradivački kapaciteti locirani u blizini rudnih nalazišta. Kakvo je u tom pogledu stanje kod nas? U Hrvatskoj, prije svega u Dalmaciji značajna su nalazišta boksitne rude. Položaj nekih od njih upravo je idealan. Slojevi su duboki i više od 100 metara, a postoje mogućnosti eksploracije, u nekim nalazištima, tzv. dnevnim kopom, uz primjenu krupne mehaničke kojom se postiže visoka produktivnost. Udaljenost od nalazišta do preradivačkih kapacita relativno je mala. Može se organizirati jeftin prevoz sировина, pomoćnog materijala i gotovih proizvoda (naročito zbor blizine luka).

RNERGIJA

U području Dalmacije instalirani kapaciteti za dobivanje električne energije daju jeftinu energiju. Njihov se potencijal cijeni na oko 6,4 milijarde kWh godišnje. Dalnjim korištenjem voda slijeve Cetine i izgradnjom HC na Zrmanji može se osigurati oko 4,77 milijardi kWh energije godišnje, pa bi industrija na ovom području, prema očekivanim perspektivama razvoja, zajedno s industrijom aluminijski u potpunosti podmirila potrebe.

STO SE PREDVIĐA?

Prema tome, uzimajući u obzir sve elemente potrebne kod planiranja, zaključak se nameće sam od sebe — Dalmacija ima povoljne uvjete za razvoj ove, u svremenom životu, vrlo značajne grane privrede. Vodeći računa i o konceptcijama razvoja privrede u zemlji, prijedlogom plana SR Hrvatske predviđa se modernizacija i proširenje rudnika u Obrovcu i izgradnja nove tvornice gline, zatim izgradnja nove elektrolize u Ražinama s proširenjem valjona i presavonice. Za to se predviđaju sred-

stva u iznosu od 87,8 milijardi dinara, a do 1970. godine očekuje se vrijednost proizvodnje od oko 92,6 milijardi dinara godišnje. To znači povećanje proizvodnje od oko 70 milijardi dinara. Eksploracija boksite porasla bi za 220.000 tona, gline za 200.000 tona, aluminija za 65.000 i poluproizvoda za oko 42.000 tona. Tako povećanom proizvodnjom moglo bi se znati povećati izvoz, pa se predviđa da se izvoz poveća za 26,7 milijuna dolara.

Povećanje proizvodnje omogućiti će da se uposi i nova radnica. Prema nekim podacima to bi povećanje, u odnosu na sadašnji broj zaposlenih, iznosilo do 85 posto. Još jedan podatak upotpunit će ovu informaciju, ali i potvrditi da se u projekciji vodi računa o potrebi ekonomične, rentabilne i brze izgradnje. Naime, vrijednost proizvodnje po jednom zaposlenom u godini 1970. porasla bi, prema godini za 14 milijuna dinara, a na svaki dinar uloženih sredstava postigao bi se za 23,8 posto veći neto-prodikt, za 17,7 posto veći dohodak poduzeća; dobit bi porasla za 23,3 posto, a neto-fondovi poduzeća za 13,7 posto.

MOGUĆNOSTI PLASMANA

Mogućnosti za razvoj industrije aluminija su, dakle, povoljne, sa gledišta rudnih rezervi i snabdijevanja električnom energijom. U prijedlogu plana analizirane su i mogućnosti plasmana povećane proizvodnje. Domaća potrošnja je u stalnom porastu, naročito užme li se u obzir mogućnost upotrebe aluminija i u građevinarstvu. Slična situacija je i na svjetskom tržištu, gdje se očekuje da će godine 1970. potrošnja aluminija dostići 10 milijuna tona, a to je dvostruko u odnosu na godinu 1962. Na prijedlog plana razvoja industrije aluminija, narednih dana bit će dati još brojni prijedlozi.

Most za Rogoznicu - priča duga 100 godina

Uskoro će početi pripremi radovi na asfaltiranju nasipa ili kako ovdje zovu mosta, što spaja Rogoznicu s isturenim rтом Kopača. Prije nekoliko desetaka godina podignut je taj nasip tako, da je otočić na kojem je izgradeno ovo privlačno turističko mjesto pretvoren u poluotok. Morski valovi ga zapljuškuju i kvare kod svakog jačeg vjetra. U Rogoznici su dugo mislili kako da ga asfaltiraju. Gotovo nakon pedeset godina ta njihova zamisao će se ostvariti. Za izgradnju mosta nedavno su dobri novčana sredstva. Računa se da će izgradnja mosta stajati 22 milijuna dinara. Republički sekretarijat za saobraćaj i prometno osiguranje je 12. općina Šibenik 8 milijuna, a ostalo će dati mještani u dobrovoljnoj radnoj snazi. Most će biti širok 3 metra uz pješačku stazu široku s jedne strane 1,5 m, a s druge strane 1 metar.

Veoma je zanimljiva priča o izgradnji nasipa što spaja otocič na kojem je izgrađena Rogoznica.

Tko je Rogozničanima dao poticaj za takav dugogodišnji mučni potrat — nitko; sami su učili njegovu potrebu, sami složili osnovu i počeli je izvoditi ne očekujući ničije odobrenje, ne očekujući ničiju pomoć.

Svi su podjednako dali svoj dio izgradnji, stanovnici otoka, kao i daleki Ražnjanini s druge strane zaljeva, pa susjedi Starišljani i Podgrudani s ovog kraja kopna. Sama zamisao o nasipu rodila se u glavi otočana — nužda je oduvijek najbolji utečitelj. Javila se isprva kao želja da zatim brzo prijede u odluku . . . Otok je malen, istegnut, s tri kraja zatvoren kopnom, samo prema zapadu otvara se vidik na deleke pučine. More je tu dobuko provalilo u unutrašnjost tla, izgradivši nepregledan zaljev s mnogo manjih zatona, dubodolina, uvala, draga i dražica. Veci dio kamenje površine otoka prekriva gu-

sta borova šuma. Ovdje je uz nasade boba i blitve razrasla poneka smokva i maslina, uspijeva koja vinova loza. Pravi vrtovi, maslinici i vinogradni nalaže se prijeko na kopnu, u onom širokom trokutu između dva zaljeva što nosi ime Kopača. Tu se otok jednim svojim krajem sasvim pričač obali, rastavlja ih tek kojih 300 metara morske uchine. Na Kopači se može raditi za najjače bure ili juga; zbog visokih kamenih ograda i gustih maslinovih krošnja na njoj je zavjetrina — i sve bi bilo dobro da nema te uchine.

Osnova za rad, a i sam rad bili su naoko vrlo jednostavnii: zatrpati kamenom više od četvrt kilometra morske uchine, podići nasip, spojiti otok s isturenim rtom Kopača i pretvoriti ga u poluotok. More je u užini duboko nekih desetak metara, tek s obo kraja nešto pliće. Nasip treba podići povisoko iznad vodene razine, da ga zapunjeni valovi ne prelijevaju i ne kvarile kod svakog jačeg vjetra. Preko njegova hrpta vodit će široki put, ravnji svoj sa cestom za Šibenik i Split. Rogozničani su se dali na posao. Ali, zar možda nositi kamen po kamen u rukama na glavi, ili napraviti njime

magarčića, to jedino »prevozno sredstvo« u ovom kraju?! Ne ostaje drugo nego brodići, kajice, šabukuni — i tko bi znao, kako se još zovu sve one manje ili veće barke, što po cijelo dan voze na svestrane. Dovozit će i kamenje za nasip, ne kao stalni rad, nego usput, na prolazu svojim ubožajnim poslom.

Tako bi izjutra dovozili Ražnjanini preko Zatona, jer im je prijevi put sa šibensku ili trogirska cestu — i svaki izvlije u more kameninu. Barka ih će ka navećer. Kad bi se vratili iznova, prte kamenje da ga spusne na najdubljem mjestu. Prevozi netko iz Luke ili Ražnja par mješina crnog vina što ga proda ribarima na otoku; nije mu žao truda ni vremena, vratit će se kući sat kasnije, samo da u užinu izbací svoj teret. Dan za dan prevoze su brodice vinogradare, berače grožđa, maslini i smokava na Kopaču; najprije sa kamenjem u moru! Jednako i na povratak . . . A tek ribari! Svi oni prije ili poslije lova izbací svoj dio. Za dobar početak! Zbog obilne lovine!

Tako iz dana u dan, od mjeseca do mjeseca, ljeti i zimi. More guta hrpe kamena, bez

traga, kao da je to pjesak, kao da je tu bezdan. Obala s jednog i drugog kraja trase, nikad nije prazna, tu vazdan zastaju ljudi muškarci i žene. Prošlo je 10, 15, 20 godina . . . Podvodna trasa još jednako leži poput mreže, no sada ta mreža ima i deblinu u svojoj dužini. Stanovnici Rogoznice i okolni mještani još jednako ustrajno bacaju hrpe kamenja s mora i kopna, kao i prvih dana.

Napokon je i sama carevina uvidjela da će iz svršenog dijela izvući korist, pa stala graditelje pomagati onim šarenim papirima, na kojima je naslikano i bradato carevo lice.

Izredaše se da daljnji dvadeset godina — i napokon minulo od početka gradnje čitavih pola vjeka, da se završi u omnim burnim danima kad je rika topova na Drini označila početka Prvog svjetskog rata.

Dakle, 50 godina izgradnje, 50 godina čekanja da se končano asfaltira. Kroničar će zapisati: čitav jedan vijek gradio se most. Još treba dodati: uz mnogo muke, truda i odricanja da se izgradi i asfaltira nasip što spaja otocič na kojem je izgrađeno ovo lijepo mjesto s kopnom što nosi ime Kopača.

Milan Orlović

Aktualna tema

Spomenici o NOB-i

Koji spomenik zasljužuje da bude značajniji od spomenika palim borcima? Nijedan! Baš ovih dana, kad proslavljamo godišnjicu početka Ustanka u našoj zemlji, Dan borca, naišli smo na one koji su u tim herojskim danima naše prošlosti pozolili živote za ovo sve što smo imamo. Radi poštovanja i sjećanja na njih, na njihove piemene žrtve, podignuti su i na našem području mnogi spomenici i spomen-ploče. Međutim, kako su mnogi od tih spomenika zamišljeni i koliko mi brinemo za njihovo čuvanje? O ovom prvom pitanju, kako su mnogi postojeći spomenici zamišljeni potrebitno je prvenstveno govoriti, jer o tome ovisi kako oni danas djeluju na nas, emotivno i idejno. Trebalo bi obici teren. Htio bih odmah naglasiti da je spomenik palim borcima, kao svaki javni spomenik, umjetnički zadatak, bez obzira gdje se, kolike veličine i kolikim novcem taj spomenik podiže. Pravo umjetničko rješenje tog zadatka je uvjet emotivnog djelovanja i trajnosti spomenika.

Zadatak spomenika palim borcima rješavao se nakon rata općenito sablonski. Uglavnom se koristila konцепциja slobodne figure u prostoru. To je figura borca na postamentu, u naglašenoj kretnji sa puškom ili drugim revolucionim. Istarska monumentalnost tu je zamjenjena patetičnim govorom praznih kretinja, naracijom vanjskoga. Pogledajmo spomenik pokraj puta za Lozovac, a ima tih sličnih po raznim našim krajevima. To su bili rezultati jedne zablude, nametanja idejne kategorije umjetničkoj.

To je bila kriza koju smo prevladali novim rješenjima i uopće novim gledanjem na umjetnost sloboda. Slobodna umjetnost, nosi nužno u sebi pozitivnu opredjeljenost, idejnu sadržinu. Umjetnik se našao pre mogućnosti da emotivnu snagu, osjećanje, idejnu sadržinu neposredno opredmeti u samoj materiji, u strukturi njenih površina, u kreativnoj artikulaciji volumena i planova. On široko zahvaća spomenik u odnosu prema zračnom omotaču i pejsažu. Spomenik i pejsaž me-

dusobno se opremljuju. Oslobođen realističke deskripcije, predmeta, umjetnik suvereno vlasti formom da bi se što bolje i intenzivnije izrazio. U našem gradu imamo jedan suvremeno koncipiran spomenik. Taj spomenik streljanim na Subicevcu, čitav ansambl u prostoru, djeluje impresivno i monumentalno svojom veličinom raspoređena na zidu i arukciju pozadini, da se plastično istice, da ne negira tenzonu zida ita. Imamo primjeru nesvacanja i nesvojivosti potreba.

Konacno mogu spomeni da pružimo zapustimo neke spomenike na našem području, ne vodimo računa o njihovom okousu. Poneke su pioce zbog slabe radnje ili slatog materijala i okrenjene . . .

U citavoj problematiki moglo bi se mnogo više govoriti. Htio sam se ugujavom kritički osvrnuti na kvalitet rješenja spomenika palim borcima kod nas, specijalno na području van grada. Ponovno bih istakao da se radi o umjetničkom zadatku. Dobra rješenja treba traziti. Inace, impresivne djeluju jedna ukušno postavljena ploča od umjetnički pretenciozne i skupe zamisli većeg spomenika. Jedno promašeno rješenje osim toga može da pokvari optički čitav ambijent, u koji se postavlja. U okviru općine svakako se nameće potreba djelovanja jednog faktora koji bi obavezno morao biti konzultiran kod podizanja novih spomenika. To je toliko aktuelnije, što još ima mesta koja nisu podigli spomenike palim borcima, a imaju to u planu. I ovaj osvrnut trebao bi biti doprinos sretnjem rješenju tih još ne stvoreni spomenika. (K. S.)

znači, nije ništa jeftinije nego što je pansion u nekom hotelu. To oko cijene i nije jedina bitna stvar. I mi imamo dosta motoriziranih turista (mada je odnos stranih i naših 7:1). Važnije je ono oko opreme koja nedostaje i koja je skupa, a i svega mišljenje da su kampovi namijenjeni stranom turizmu. (J. C.)

Jugoslaveni ne kampuju?

Kampovi niču po čitavoj našoj obali. Taj moderan način bivkovanja postaje sastavni dio našeg turističkog potencijala koji pravi krupne zahvate u još neiskorištenom prirodnom elementu. Grade se moteli, pored kojih obavezno opet niču kam-

po. Ustvari željeli smo ga još u vrijeme, kada je on kod nas bio svojevrstan raritet, kada je podignuti šator sa kolima obavezno strane registracije prečavljao atrakciju.

Danas je situacija dijametralno drugačica. Kampovi niču čak i po našim otocima. Samo, obilazeći ih nameće nam se gotovo instiktivno pitanje, tko boravi u našim kampovima? Umjesto odgovora evo nekoliko podataka iz autokampa u Kanalu. On je otvoren 1. lipnja a do 21. lipnja boravilo je u njemu 66 gostiju uglavnom Austrijanaca. Nijemaca i nekoliko Švedana. To je velik povećanje u odnosu na isti mjesec prešle godine, kada je u kampu boravilo svega 9 stranih gostiju. Ali, među ovim gostima

još do danas nema ni jednog domaćeg turista! U srpnju prošle godine situacija je bila ovakva: boravilo je oko 500 stranih i svega 30 domaćih gostiju. U kolovozu broj stranaca se povećao na 830, a domaćih na jedva stotinu. Stranci su imali neuporedivo više noćenja. Iz ovih nekoliko podataka vidljivo je, da su inozemni turisti još uvijek ogromna većina u našim kampovima. Samo na našem području u kampovima Primoštena, Skradina, Pirovca i u Kanalu u ovo vrijeme gotovo da i nema do-

Iz Drniša

Obnovljen rad KUD „Božidar Adžija“

Posljije prekida od šest godina, prošle je srijede održano gođišnja skupština kulturno-umjetničkog društva »Božidar Adžija« u Drnišu.

Kratak izvješaj dosadašnjeg predsjednika Miće Nakića konstatirao je dugu stagnaciju koja je na nekim sektorima kulturno-umjetničkog amaterizma u Drnišu potonula u duboko mrtvilo. Romantičarski izleti u »davne dane« i sentimentalna sjećanja na »svijetle tradicije« — u kojem je duhu bio napisan

predsjednikov izvještaj — nedovoljne su snage da pokrenu rad s mrtve tačke.

Od brojnih i nekada vrlo aktivnih sekcija: likovne, dramske, folklorne i glazbe, u posljednje vrijeme je aktivna samo glazba. Njen je rad uslovljen sviranjem na nacionalnim praznicima i — sprovodima. Zahvaljujući honorarnom kapeliku Petru Škarici sastav svirača u glazbi je pomlađen, a on nastoza je još uvijek skućena. Na menata dade suvremen sastav.

Brojni diskutanti su izrazili svoje želje, ukazali na mogućnosti. Raspon njihovih želja se proteže do pokušaja da se u Drnišu osnuje dramsko amatersko kazalište, oživljavanja novim sadržajima svih dosadašnjih sekcija, ali materijalna baza je još uvijek skućena. Nadamo se da će iz materijala diskutantata novi upravni odbor izabratu najpodesniju i najbolju gradiću od koje će moći obnoviti i nadograditi kulturni život u Drnišu. (c.)

Nove knjige

Šime Županović: „Ribarstvo šibenskog područja“

IZDANJE JADRANSKOG INSTITUTA JUGOSLAVENSKE AKADEMIE ZNANOSTI

Njen autor dr inž. Šime Županović naš poznati naučni radnik u proučavanju problema ribarskog prava Oceanografskog instituta u Splitu, čiji su zaplenjeni radovi odavno prešli granice naše zemlje, dao nam je u svome novom djelu »Ribarstvo šibenskog područja« bogatu studiju razvoja ove privredne grane u nekada jednom od najribolovnijih područja Jadranu, osvjetljivši kako historijat ovog načina privredovanja otočkog i priobalnog stanovništva šibenskog arhipelaga kroz stoljeća tako i suštinu problema koji je aktuelan danas u vrijeme kada je društvo osiguralo najsuvremenija ribolovna sredstva, a ribe naprotiv ima sve manje i manje.

Vrijednost ove knjige, još u njenom konačnom rukopisu pripremljenom za štampu dao je najbolje dugogodišnji uvaženi naučnik, akademik i profesor ekonomike SFRJ na zagrebačkom sveučilištu, Mijo Mirković riječima: »Ovaj rad je kvalitetna naučno ekonomска monografija u kojoj su iskorišteni praktično važni rezultati bioloških istraživanja«.

U prvom dijelu ukušno opremljene knjige obrađuje se ribarstvo u šibenskom području u prošlosti — od prvih tragova ribolova, turske provale, nasejavljavanja otoka šibenskog arhipelaga i ribarstva kao privredne djelatnosti stanovništva sve do propasti Mletačke Republike, zatim razvoj ribarstva za prve austrijske uprave, francuske uprave, druge austrijske uprave i između dva svjetska rata.

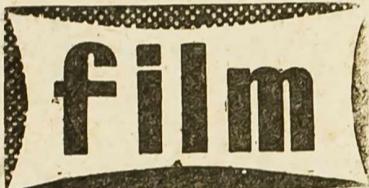
Iako je period historije ribarstva na šibenskom području sažet u svega oko 80 stranica, on je sasvim dovoljan da objasni u kakvim se ekonomskim i društvenim uslovima rađalo ribarstvo na ovom području ne zapostavljajući objašnjenja za određene političke događaje u tom periodu (čak do naših dana) koji, s druge strane, osvjetljavaju i iz kojih se može shvatiti borba ljudi ovog dijela Dalmacije za svoju nacionalnu slobodu i ekonomsku pravu.

Druži, zapravo kapitalni dio knjige posvećen je ribarstvu i stanju u ovaj oblasti privrede nakon Drugog svjetskog rata — u periodu neposredno poslije oslobođenja zemlje do 1956. godine. Studiozno i s neophodnim pokazateljima, polazeći s osnovnih teza ekonomskog aspekta morskog ribarstva, Županović nas vodi u stanje ove grane privredovanja danas prikazujući i analizirajući proizvodnju, proizvodne snage i sredstva za proizvodnju u ribarstvu; promet ribom, preradu i potrošnju. Od posebnog su značaja pojedini dijelovi u ovoj knjizi koji posebno obraduju ribarstvo na šibenskom području (u periodu od 1947—1956. godine) i one dijelove u kojima autor do detalja analizira proizvodnju iskazujući analizom poslovanje ribarskih organizacija, potencijalni razvitak proizvodnje, rentabilitet, promet u bivšem kotaru, izvan njega i analizu poslovanja i trgovine ribom. Istoči na kraju opće tendencije razvoja ribarstva u kotaru Šibenik,

tematike ribarstva na našem Jadranu.

S obzirom da je ova knjiga izšla u vrijeme kada se vrše pripreme za proslavu 900-godišnjice postojanja Šibenika, besmjeno predstavlja prilog općoj historiji Krešimirova grada i stoji među prvim edicijama kojima bi trebalo prikazati eti- ketu s posvetom velikom jubilarnom uopće za shvaćanje pro-

D. Grgurević

Doživljaji Leda

Američki film. Režija: Arama Avakian

Ovo je film o psu koji je, naravno, neobično inteligentan i svojim vlasnicima toliko prihvaren, da je u stanju — na njihov život — žrtvovati samog sebe i tako čak nadlačati svoj nagon za samoodržanje. Fabula je građena na ovim njegovim kvalitetama koje su iscrpovali eksploratori.

Razumije se da je bio teško izbjegći izvjesnu sentimentalnu notu, koja je naročito naglašena u izrazito melodramskoj epizodi i — ozdravljenjem uzete djevojčice, dok je priča o lovogradici savsim uklapljena u radnju. Sve se inače kreće u okvirima već tko zna koliko puta korištenih šablona, među kojima su najpopularniji filmovi o slavnom psu Lassiju, kojeg Lad prilično nekorektno imitira. Usprkos svemu, ovaj film je ipak dopadljiv i on će sigurno, naročito među mlađim gledaocima, naći zahvalnu publiku.

Crni orao

Meksikanski film. Režija: Ramon Peón

Teško je shvatiti kako netko tko se bavi filmom može nabaviti ovakav film, još teže je shvatiti da oni koji se bave uvozom, pa prema tome i odabiranjem filmova za naše gledaoce, mogu ovakvom filmu dati ulaznu vizu, a naj-

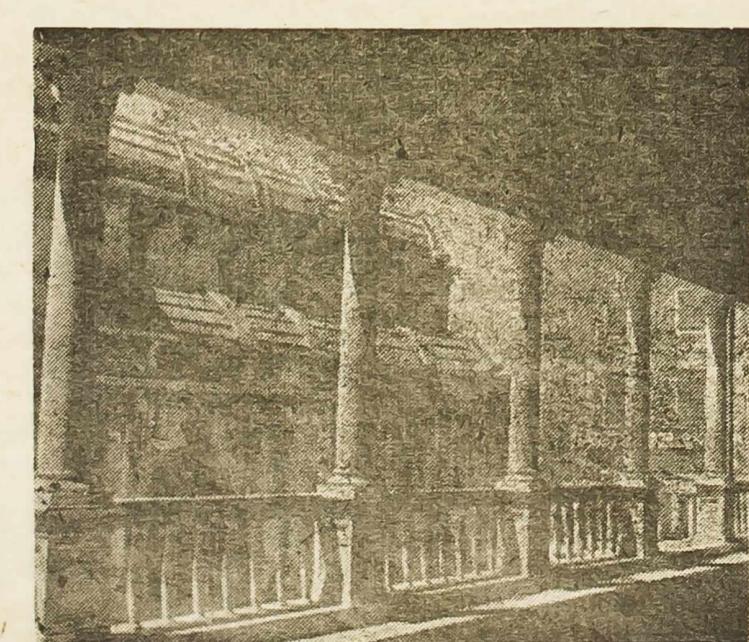
teže kako ova antivrijednost puni kino gledaocima, od kojih najveći dio totalno nezadovoljan napušta kino, ali ipak neće propustiti priliku da i slijedeći film ovakve vrste pogleda. To su u stvari one protivvjernosti koje su vječna tema rasprava na relaciji repertoara — publika, a koje u slučajevima kao što je ovaj ispadaju redovito na štetu ukusa gledalaca. To je ujedno i sve što je vrijedno reći u vezi s ovim filmom.

Rimsko proljeće gospode Stone

Američki film. Režija: Jose Quintero

Ovaj film nam pokazuje da svaki djelo Tennessee Williamsa, bila to drama ili roman, mora bezuvjetno biti ekrанизirano, da je Vivien Leigh još uvek vrlo šarmantna i jednako dobra glumica, da je mladi Warren Beatty, jedan od privremeno najpopularnijih glumaca mlađe holivudske garde, zaista vrijedan glumac i da, ako se radi i to takvim novajlijama na filmu kao što je Jose Quintero, Amerikanci su teško u stanju da skrenu s već utabanih staza koje im garantiraju određeni interes, a prema tome i rentabilnost posla. To znači da je film zanatski pravljeni bespriječno, da se glumcima nema šta prigovoriti, da on nije nimalo dosadan, ali i da ćemo užalud očekivati jača uzbudnja i onoliko strasti koliko se Williams ne žaca da iznesse u svojim djelima. Drugim riječima, o filmu nećemo kavati ništa loše, ali nećemo biti ni oduševljeni njime.

— b —

Vitomir Gradisca

NOB 1944.

26

Cetnici koji su se nalazili u Zablaću zajedno sa Nijemcima su upali u selo Razore blizu Šibenika gdje su zapalili kuće i pojate Vudrag Nikole, Ante i Vice. Tada su ubili Vudrag Dumu ženu Vice, Vudrag Vicu pok. Mije, Vudrag Stanu Nikinu, Vudrag Antu Antinu. Tog dana su iz Razora nestali: Vudrag Milka žena Vice, Vudrag Valerija Vicina od 7 godina, Vudrag Paško Vicin od 6 godina, Vudrag Vjekica Vicina od 3 i po godine, Vudrag Mile od 6 godina. Prepostavlja se da su ih četnici žive bacili u vatru gorućih zgrada, budući da su na zgaristu u pepelu nadjeni ostaci izgorenih ljudskih kostiju. Istog dana četnici i Nijemci su se iz Razora pokušali prebaciti u Bilice, da bi se zatim preko Stubiša prebacili u Raslinu, ali su ih u Stubišu dočekali borce partizanske straže Komande mjestu Šibenik, koja je u Bilicama stacionirala. U borbi je ubijeno 7 neprijateljskih vojnika i tako je osuđen nihov počinjak prebacivanja preko Prokljaka.

Navečer je vezom preko mora iz Peleša za Žirje krenula druga grupa zbjeđa s općine Primošten — Rogoznica. Osiguranje do obale davao je Šibensko-trogirski odred.

17. lipnja:

V brigada je na osiguranju južnih granica oslobođene Bukovice, bez 3. bataljona koji je još na osiguranju kanala na obali.

VI brigada se nalazi na položajima prema Obrovcu, dok se Grupa bukovičkih bataljona naišla prema neprijateljskim garnizonima Đeverske — Bribirske Mostine — Lišane — Skradin.

Prigodom upada na kotar Vodice, Nijemci su dugi cijelu telefonsku mrežu, koju je zatim trebalo nekoliko dana ponovno postavljati. Unatoč prisustvu neprijateljskih snaga veza Kamena — Žirje je neprekidno funkcionirala. Na kopnu je davao osiguranje 3. bataljon V. brigade, a na moru P. C. 25.

Nijemci su u Širitovcima objesili 4 čovjeka zbog represalija. Naime, unistena je jedna trokolica od minskih eksplozija na cesti i tada je poginuo 1 njemački oficir i 1 vojnik, dok je 1 bio ranjen.

Jedan od Šibenske leteće čete na mjestu Banova ograda blizu Perkovića sačekao je jednu ustašku patrolu, pa je na nju otvorio vatru. Poginula su 2 ustaše, 4 su zarobljene, a 1 je pobjegao.

Na terenu općine Primošten održan je sastanak Kotarskog komiteta KPH Šibenik u prisustvu Lovre Kurira, instruktora pri Okr. komitetu KPH Šibenik, Turkalj Milana člana Učr. komiteta KPH Šibenik i drugarice Neve Jurković, člana Okr. NOO Šibenik. Rasprijava se o nekim kadrovske problemima i određeni su neki sastanci na kotaru: . . . 20. VI sastanak Kot. odbora Fronte, 23. VI/44 savjetovanje žena partizki u vezi osnivanja Kot. odbora AFŽ-a, 26. VI savjetovanje partizanskog članstva.

18. lipnja:

Formirana je Udarna grupa XIX divizije od 2. cete II bataljona V brigade, dijelova izvidačke čete i dijela Grupe odreda sa zadatkom da djeluje u pozadini neprijatelja.

V brigada se nalazi na prostoru Bjelina — Kalanjeva draga — Dobropolje — Brugud — Parčići, gdje ostaje na odmoru i srednju do 2. srpnja/44.

Oko 60 četnika upalo je u Bilice u namjeri da iznenade ljudstvo partizanske straže pri Relejnoj stanicu S XII. Partizani su na vrijeme primijetili četnike i prihvatali borbu. Povlačeći se pred nadmoćnjim neprijateljem prema Raslinu, malobrojni partizani su uspijeли ubiti 6 četnika.

Patrolni čamci III POS-a nalaze se na dnevnom zadatku: P. C. 25 na osiguranju pomorske veze Kaprija — Kama, ali kako na kopnu nije primijećen ugovoren znak vatrom, to su se upuceni brodovi od Prćevca vratili natrag.

— Članovi Okr. komiteta Špirić i Žiki Bulat pišu sekretaru Okr. komiteta KPH Šibenik drugarici Mariji Novak, koja je na Visu . . . da se problem pripajanja Ervenica Kninu još jednom raspravi, jer narod nije za to, a i drugi razlozi da govore protiv. Da ona vidi što je postavljenim zahtjevom za bombardiranje neprijatelja u garnizonima Zablaću, Šibeniku; Pirovcu i Roškom slapu . . . da se postara za puštanje nekih drugarica s kotara Vodice, koje su kao njemački zarobljenici na moru pobijegle pri savezničkom bombardiranju Splita, a nalaže se pri Komandi mjestu Muč . . . da razgovara o reorganizaciji komandi područja i vratiti Komandu Šibenskog područja.

Navečer je s vodičkog terena otišao u Kornate s kapetanom Bursaćem iz Štaba divizije drugi Žiki Bulat, član Okr. komiteta KPH Šibenik, radi dogovora u III POS-u o boljem funkcioniranju kanala, dok je iste večeri drugarica Rada, također član Okr. komiteta otišla za Bukovicu da tamо izvidi teren radi prebacivanja Okr. komiteta i drugih okružnih tijela NOP-a.

— Skradinski četnici upali su u selo Krković pa su ubili Bilić Ivu pok. Grge i njegovu ženu Matiju, zatim Bilić Grgu pok. Ivo, Bilić Martu ženu Krste i Periša Antu pok. Blaža.

— P. C. 2 nalazi se u oružanoj pratinji brodovima koji su u konvoju plovili iz Visa do Kornata. P. C. 21 je u pratinji brodova sa zbjeđom i ranjenicima iz Kornata za Vis, dok je P. C. 24 vršio osiguranje na kanalu Kaprije — Kama.

— Tri saveznička aviona napala su jednu njemačku autokolomu na putu prema Drnišu i uništila 6 vozila.

(Nastaviti će se)

gradske vijesti

KINEMATOGRAFI

FESLA: premijera francuskog filma — BALET PARIZA — (do 10. VII)

Premijera engleskog filma — SASTANAK U PONOC — (11. do 13. VII)

Premijera njemačkog filma — ČUDNA GROFICA — (14. do 15. VII)

20. APRILA: premijera engleskog filma — NENAJAVLJEN SASTANAK — (do 12. VII)

Jugoslavenska kinoteka prikazuje francuski film — GA-VRAN — (13.—14. VII)

DEZURNE LJEKARNE

Do 10. VII — I narodna — Ulica Božidara Petranovića. d 11—17. VII — II narodna — Ulica bratstva i jedinstva.

MATIČNI UPRED

ROĐENI

Daniela, Dinka i Olge Gojanović-Rakić; Ondina, Franje i Ljude Šešet; Darko, Blaža i Ruže idović; Paško, Tomislava i ne Perković; Inga, Zvonimira Blanke Bašić; Dalibor, Jovana Slavke Mirčeta; Ino, Tomislava i Mare Lapov; Ivan, Andrije Antule Protega; Petar, Andrije Antule Protega; Branka, Ante Frane Aužina; Jelka, Bartula i edielike Vlahović; Dragana, rešimira i Zdenko Dodig i avko, Dane i Nede Čaleta.

VJENČANI

Košarić Dušan, podočir JNA — Marić Zorka, trg. pomočnik; ordević Tomislav, oficir JRM — Balen Jozica, službenik; Lazar Radivoj, službenik — Vulic ediljka, službenik; Cannarozzo Giovanni, penzioner — Belamáč Matija r. Perkov, penzioner.

UMRLI

Protega Ivan Andrije, star 6 ana; Protega Petar Andrije, ar 1 dan.

POZAR SUME KOD JADR-TOVCA

Oko 2 hektara borove šume izgorjelo je u požaru, koji je izbio daleko Jadrtovca. Šibenski trogasci i pripadnici JNA useli su za kratko vrijeme lokizirati i ugasi vatra, koja je stala vjerojatno od opuščene, ali je znatna.

PREMINUO OD ZADOBIVE-NIH OPEKOTINA

Unatoč sedmodnevnim nastojima liječnika kirurškog odjela benske bolnice od zadobivenih opekotina preminuo je 51-godišnjak Branko Benović, tehnički direktor Tvornice elektroda ferolegura. On je boraveći na dnem od obližnjih otoka pao žeravu, zadobivši opekotinec stupnja. Pretpostavlja se mu je predhodno pozlilo s zrnom da je bio srčani bolesnik.

ZAHVALA

U povodu smrti našeg neprelijenog sina i brata

ERNESTA RADICA p. ALBERTA

ročito zahvalnost dugujemo lektiku remontnog zavoda "Elimir Škorpik" na susretljosti i pruženoj pomoći svome šem drugu — poslovodi, kao svim ostalima koji su nam izzili sačeće, položili vijence odar i ispratili dragog poznika na viječni počinak.

Obitelj: RADIC

MALI OGLESNIK

OFESOR FRANCUSKOG I TALIJANSKOG JEZIKA produžava djecu. Također daje instrukcije iz latinskog jezika. Za informacije upitati u edakciju lista.

ODAJE SE HITNO ili zamjenjuje kućica djelomično upotrebljiva u centru Šibenika. Obraćiti se: Strojny, Zagreb, Sovljeva 9-IV.

Na Šibenskom turističkom području

Glavna sezona je počela

60 gostiju) i Železnik kod Beograda (150 ležaja) i td.

Vodice su prema svemu sudeći prekapacitirane. Za razliku od Vodica, Tijesno u kućnoj radinosti može idržati bez većih teškoća pritisak gostiju i u glavnoj sezoni, ali je taj pritisak izgradnjom asfaltirane ceste pojačan u Murteru. Tijesno ima stari adaptirani hotel, izgrađen novi "Borovnik" čiji kapacitet od 150 ležaja i 18 pomoćnih uglavnih zadržava. Prvi inozemni gosti stigli su 1. lipnja, a smještaj će se u grupama oko 15 dana. Problem vode, načelost, u Tijesnom još nije riješen. Izgradnja vodovoda još je u toku, iako je bilo predviđeno da bude dovršen u isto vrijeme kad i onaj do Pirovac. Kako voda iz cisterni nije dovoljna, to se mora dovoziti pa joj cijena iznosi i po 5 dinara po litri, ako se prevozi kamionom, a jedan dinar, ako se prevozi brodom. U ljetnoj sezoni novo mjesto troši vode dnevno.

Dovršenje magistrale Šibenik — Rogoznica donosi već onako nadaleko poznatom Primoštenu mnoge prednosti, ali i nove teškoće prilikom motoriziranih i drugih gostiju. Kućna radinost sada ima 520 ležaja koja će svoje goste prehranjivati u restoranu "Kremik" (250 obroka dnevno). Ovaj objekt pojačat će se na 400 obroka. U kampu "I. Lola Ribar" ima 270 ležaja, a vodokretnim šatorima sa drvenim podovima. Sada se upravo dovršavaju 4 paviljona sa 80 ležajima koji će biti snabdijeveni visokim komforom. Svaka soba dobiva tonlu i hladnu vodu i sanitarije. Uvode se telefoni i signalni uređaji u svim sobama. Za ovo je već utrošeno 103 milijuna dinara. Aranžmani za ove objekte već su gotovi Kubinija u ovom kampu može dati 700 obroka, ali je kapacitet restorana 250 siedala. Radi toga će se koristiti i okolni prostori u šumi. Put kroz selo i onaj do kampa, upravo je dovršen. Niegovoje izgradnji dali su veliki donrinos sami mještani. Za izgradnju vodovoda, koji će se povezati s onim u Vrpolju u dužini od 17 kilometara, utrošeno je 20 milijuna dinara, dok vrijednost dobrovrijednih radova premašuje 60 milijuna. Primošten je zbilia učinio mnogo u proteklom nekoliko mjeseci. Magistrala mu je pružila šansu za koju je trebalo uložiti mnogo volje i zalaganja.

Evo, kako se tamo rješava pitanje prehrane. Restoran "Kozara" i "Borik" i bife "Plava plaža" moći će dati 700 obroka dnevno, a računa se da ove godine može boraviti u Vodicama 1500 do 4000 posjetilaca, i to svakog dana u punoj sezoni! Izlaz će biti u proširenom restoranu odmarališta "Borovo" za 400 obroka. U odmaralištima (njih 5 stalnih) ima oko 300 ležaja, a oni su stalno zauzeti. "Borovo" je, na primjer, čak zakupilo 300 ležaja u kućnoj radinosti, pa to ujedno opovrgava prilično rašireno uverenje da su naša odmarališta svake godine sve praznja.

I pak ostaje pitanje njihova korištenja u predsezoni i posezoni od strane drugih posjetilaca — nečlanova. Zanimljivo je da će ove godine mnoga poduzeća i ustanove organizirati u Vodicama za svoje članove privatne menze sa svojim personalom i u vlastitom snabdijevanju. To će učiniti neke organizacije iz Ljubljane (170 posjetilaca), iz Zagreba (»Lipa Mil-

za«) i Šibenika (»Plavina«) organiziranja i djelovanja građana. U tome trebaju potpuno otpasti upravni i ostali elementi vlasti.

Ukoliko bismo zadatke mjesne zajednice određivali preko ustavnih odredaba, onda bi ih mogli podijeliti u nekoliko osnovnih grupa koje bi mogle poslužiti kao sadržaj pri donošenju Statuta mjesne zajednice. Međutim, svaka zajednica će neke od tih zadataka uže, a neke šire razraditi prema stvarnoj strukturi odnosa na nekom području.

Ti zadaci mogu se podijeliti u glavnom u ove grupe:

— briga o komunalnim djelatnostima,

razvoj i unapređenje djelatnosti koje služe zadovoljavaju potrebu radnog čovjeka, porodice i domaćinstva,

— pomoći u razvijanju samoupravljanja i društvenih službi na području zajednice,

— suradnja s organizacijama i institucijama koje se bave komunalnim djelatnostima, itd.

Mora se istaći da će skala zadataka mjesne zajednice oscilirati u zavisnosti o nizu pitanja i odnosa koji karakteriziraju pojedino područje.

Gradani pišu

Zašto su zatvorene javne česme?

Pune pedeset tri godine postoje tri sela u Skradinskom Polju djevice javne česme kojima su se koristili stanovnici ovog sela i putnici bliže i daljnje okolice.

Pripajanjem bivše općine Skradin općini Šibenik, upravu nad vodovodom zvanim "Vrbica" preuzele je poduzeće za Vodovod i kanalizacija iz Šibenika koje je uvelo svoj način poslovanja i snabdijevanja ovog kraja vodom. U namjeri da se prisile sva domaćinstva na uvođenje vode u kuće i postave mještira, poduzeće je likvidiralo postojeće česme, a stanovništvo ostavljeno bez vode po prvi put od 1911. god. i sada prisiljeno da vodu traži po zagadenim bunarima, što nije isključeno da dođe do raznih trovanja.

AUTOBUSNE STANICE BEZ OZNAKA

Kad građanin namjerava putovati u Mandalinu, vrlo teško se snade, naročito kad su u putanju autobusne stанице. Zar nije za čuđenje da »Autotransport« nije u stanju postaviti tablu na kojima bi pisalo: »Autobusna stanica«. Ovako je čovjek prisiljen da ode na polaznu autobusnu stanicu, jer nije siguran gdje će autobus stati.

— da —

Neshvatljiv je postupak poduzeća prema stanovništvu ovog sela koje ostaje bez vode, dok na drugoj strani ostavlja tri česme na cesti od Tromilje do Bilica, a pet do Šibenika, koje ništa potrebitne nisu od ovih u Skradinskom Polju.

Nadežni faktori trebalo bi da povedu računa o ovom slučaju, jer je nemoguće zahtijevati od svakog domaćinstva da uvede vodu u kuću čiji troškovi iznose i do stotin hiljada.

M. Pavasović

AH TI MOTORINI?

Posjet kupača ove godine na kupalištu Martinska je zaista velik. Od pristaništa pa sve do Kanala kupači zauzimaju slobodna mjesta. Prije nekoliko dana prisustvovao sam jednom zaista interesantnom dogadjaju.

Vlasnici motornih čamaca stalno krstare, uz samu obalu, gdje se nalaze kupači. Jedan od onih koji nije dovoljno vodio računa, udario je u jednog kupača. Na sreću kupač nije dobio težu povredu.

Smatra da bi Lučka kapetanija trebala zabraniti bilo kakvo »šetanje« čamaca po kupalištu. Jer, onda kupač neće strahovati da ga čamac ne udari.

— da —

Velik interes za izučavanje zanimanja

Zahvaljujući pojačanim naporima društveno — političkim faktorima i Zavoda za zapošljavanje radnika, u šibenskim radnim kolektivima otvoreno je dosad 270 radnih mjesti za izučavanje zanimanja. Međutim, za zapošljavanje žena u privredi gotovo nije otvoreno ni jedno radno mjesto. No vjeruje se da će se situacija do početka školske godine ipak izmijeniti u tom pogledu. Najveći broj radnih mještata za naučnike otvoren je u metalnoj struci — 100, zatim u elektrotehničkoj — 43, građevinskoj — 30, prehrambenoj — 20 ugostiteljskoj — 10, itd. Trgovačke organizacije, međutim, nemaju potrebu za prijem završenih osnovaca. Računa se da će se za izučavanje zanimanja prijaviti oko 700 učenika sa zavr-

šenom osnovnom školom, a prijem će se vršiti do kraja ovog mjeseca.

»KOLO« GOSTOVALO U TROGIRU

U petak 3. o. mj. u Trogiru je gostovao mješoviti zbor KRUD »Kolo«. Nastup »Kolaša« u Trogiru pobudio je veliki interes građana, koji su na kraju koričta oduševljeno pozdravili šibenske pjevače. To je prvi koncert »Kola« u jeku priprema za odlazak na turneu po Čehoslovačkoj i proslavlju 100-godišnjice rođenja kompozitora Stevana Mokranja, koja će se u prosincu održati u Beogradu. »Kolo« će ovih dana gostovati u Vodicama, Drnišu, Murteru, a organizirat će se i jedan koncert za građanstvo Šibenika. — da —

Potres jačine 5 stupnjeva?

Jučer oko 15 sati u Šibeniku se osjetio potres popraćen podzemnom tutnjavom koja je trajala 5—6 sekunda. Potres je zabilježen i u Vodicama, Tijesnom, Perkoviću, Drnišu i Kninu. Kako se saznaće nije pričinjena nikakova štetna. Prema izvještaju Seismološkog zavoda u Zagrebu epicentar se nalazio 250 km. južno od Zagreba, a bio je jačine 5 stupnjeva.

SA GRADSKE TRZNICE I RIBARNICE

Na šibenskoj tržnici posljednjih dana socijalistički sektor i individualni proizvođači dopremili su veće količine proizvoda. Cijene su uglavnom ostale na istom nivou, izuzev kod trgovaca poduzeća »Plavina«, koje je snizilo cijene krompiru, krasavcima, rajčicama i mahunama. Cijene su se kretale ovako: krompir 70, kupus 50, krasavci 100, rajčice 160, tikvice 140 do 200, bijeli luk 250, crveni luk 80, salata 200, blitva 140, mahune 120, breskve 260, trešnje 120, limun 260, jaja 28—35 dinara komad.

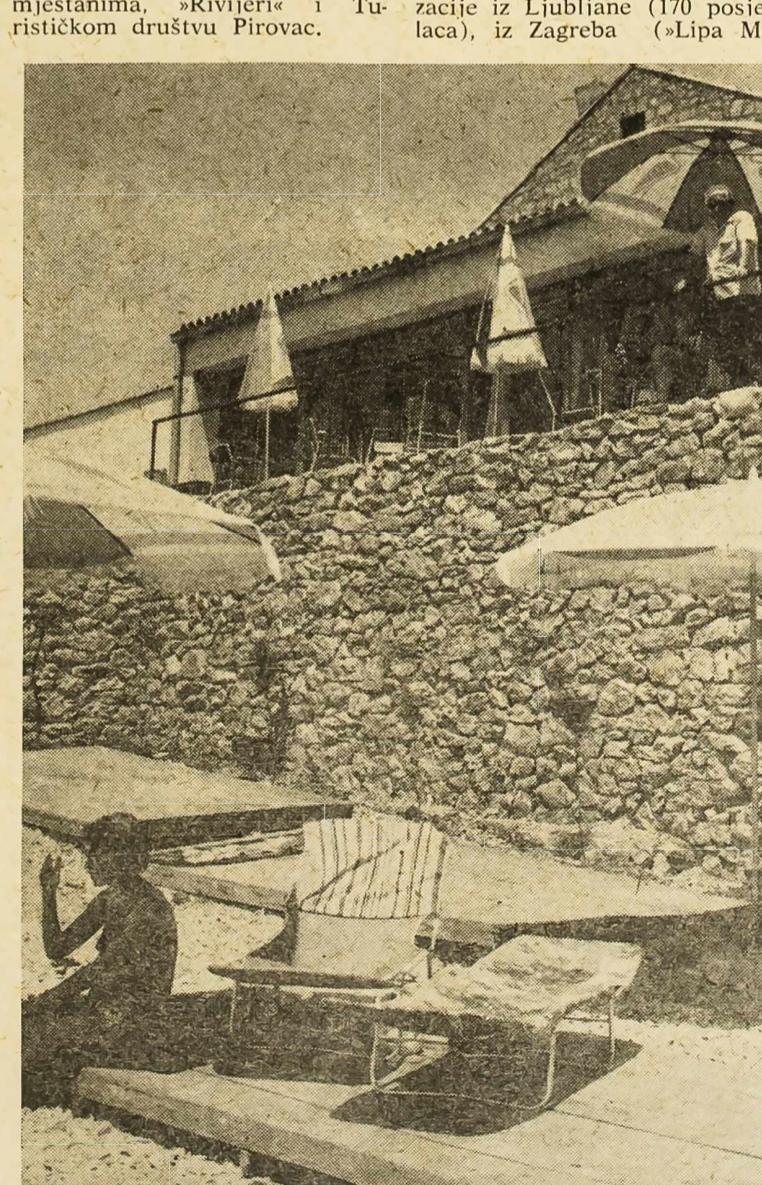
Zadružni i privatni ribari dovezli su izvjesne količine ribe, pretežno srdela i bukava. Srdele su prodavane po 200 do 300, bukve 100.

NOVI TURISTIČKI PROSPEKT

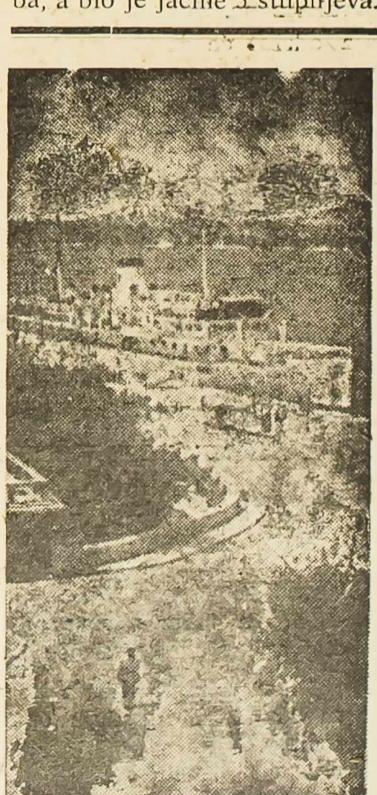
Ovih dana je izšao iz štampe turistički prospekt Šibenika u kojem su označeni najvažniji historijski i turistički objekti, zatim trgovacke proslavonice, banke i druge poslovne institucije. Prospekt je izdao Odjel za privredu šibenske općine, a bit će namijenjen inozemnim turistima koji budu boravili ovog leta u Šibeniku. Prospekt je štampan na četiri strana jezika.

DACI EKONOMSKE SKOLE NA EKSURZIJI PO ITALIJI

U prvom tjednu rujna grupa daka Ekonomskog škole koji slušaju predmet: turizam kreće na desetdnevnu ekskurziju po Italiji. Učenici će tom prilikom posjetiti Trst, Veneciju, Firencu, Rim i Napulj. Putovanje će biti organizirano autobusom.

Motel u Pirovcu

Završen veslački šampionat Jugoslavije

Četiri titule Damiru Trlaji

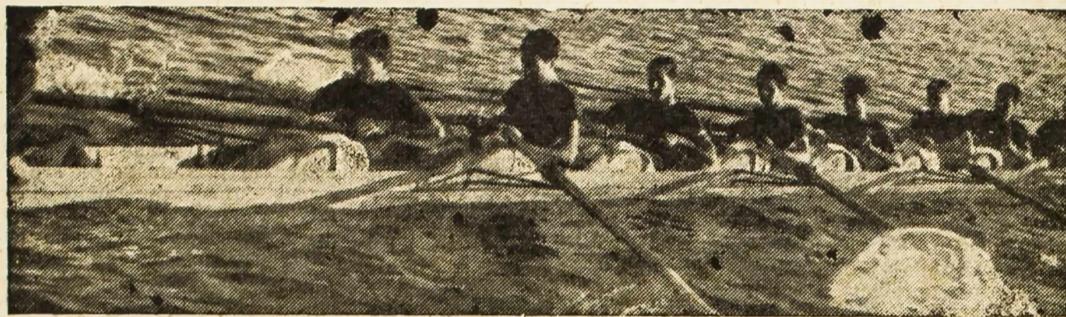
U Splitu je u nedjelju završio ovogodišnji veslački šampionat Hrvatske i Jugoslavije za veslače i veslačice. Na šampionatu je učestvovalo 27 klubova sa preko 200 čamaca.

U juniorskoj konkurenциji prvo mjesto osvojili su veslači splitskog »Gusara« koji su ove godine proslavili 50-godišnjicu postojanja. Oni su takođe osvojili i juniorsko prvenstvo Hrvatske.

kombiniranom dvojicom sa kormilarom zagrebačke »Trešnjeve«, te osmerac podmlatka.

Damir Trlaja koji je prije nedjelje dana na Bledu pobedio najbolje jugoslavenske skifiste, to isto je učinio i na šampionatu. U vrlo lijepom finišu Trlaja je prvi stigao na cilj ispred Petermana (»Mornar«). U četiri dana, koliko je trajalo prvenstvo u Splitu, Trlaja osvojio četiri titule. Prvog dana on je vr-

Poslije službenog dijela takmičenja na stazu su izašla dva osmerca i to »Krke« i domaćeg »Gusara«, u kojima su veslali stari veslači, veslači koji su prije tri decenije branili boje jugoslavenskog veslanja. Kao i prošle godine na stazi dugoj 500 metara pobijedili su veterani »Krke« u sastavu: Klarić, M. Bujas, Ban, Marićić, L. Bujas, Denić, Sunara, Krnčević i kormilar Rizmondo.

Ekipi splitskog »Mornara« i »Jedinstva« iz Zadra osvojile su prvenstvo Hrvatske za podmlatak. Veslačice »Jedinstva« su veliko iznenađenje prvenstva.

Najveći interes privukle su discipline seniora koje su održane u nedjelju prije podne po došta lošem vremenu. Naime, za vrijeme regate puhač je jaki jugo. Zato nije ni čudo što su postignuta slaba vremena.

Na ovogodišnjem šampionatu šibensku »Krkutu« predstavljalo je svega 10 veslača i Damir Trlaja u skifu i Neven Guberina u

lo lako pobijedio na seniorskom i juniorskom prvenstvu Hrvatske, a to isto ponovio je i na prvenstvu Jugoslavije.

Ovaj uspjeh Trlaje je zaista izvanredan. Nema veslača koji se može pohvaliti, da je u četiri dana osvojio četiri titule. Poslije završenog šampionata Trlaja je primio brojne čestitke kojima se i mi pridružujemo.

Braća Guberina Neven i Ante su teškom mukom uspjeli pobijediti mlađi čamac »Zagreba« za svega jednu desetinku sekunde.

— da —

Prvi ovogodišnji plivački i vaterpolo susret

DVije Pobjede Splitskog „Poška“

U subotu je na bazenu PK »Šibenik« u Crnici održan prvi plivački i vaterpolo susret u ovoj godini između člana prve plivačke lige POŠK-a iz Splita i domaćeg »Šibenika«, člana druge savezne lige. Pobijedio je prema očekivanju Pošk sa 72:48 u plivanju i 4:3 u vaterpolu. Svi su očekivali, međutim, da će Splitanci visoko poraziti domaće plivače koji su ove godine ostali bez nekoliko odličnih plivača i vaterpolista. Od plivača u ekipi »Šibenika« nedostajali su Pešma (JNA), Karković (na studijama), Jelušić (prešao u zagrebačku »Mladost«), te najbolji

leđaš Siniša Belamarić koji je zabranom liječnika prestao da pliva. Mlada ekipa na čelu s odličnim Martinovićem je ugodno iznenadila. To u prvom redu važi za plivačice koje su se odlično suprotstavile renomiranim Splitčankama.

U vaterpolo utakmici gosti su bili staloženi i zasluzeno su pobijedili. Na ovoj utakmici odrižana je mala svečanost. Za dugogodišnji rad u klubu Mili Nakić, vratara vaterpolo ekipi uručen je lijepi dar, prilikom oproštaja sa vaterpolom.

Rezultati 400 m muški: 1. Martinović (S) 5:04,0, 2. Baica (S) 5:31,0. 200 m leđa: 1. Klarić (P) 2:53,6, 2. Stojnić (S) 2:56,8. 200 m prsno: 1. Bradarić (P) 3:6,4, 2. Pogarelić (P) 3:12. 100 m slobodno: 1. Klarić (P) 1:05,2, 2. Bakotić (P) 1:06,4. Štafeta

4x100 mješovito: 1. Pošk 5:12,0. 2. 5:15,0.

Žene 400 slobodno: 1. Jelovac LJ. (P) 6:10,7, 2. Žonja (S) 6:21,0. 100 m leđa: 1. Krajtmajer (P) 1:23,7, 2. Manzoni (P) 1:28,0. 100 m prsno: 1. Srzić (P) 1:37,0, 2. Ćikola D. (S) 1:39,2. 100 m slobodno: 1. Jelovac (M.) 1:17,3, 2. Ćikola R. (S) 1:23,5. Štafeta

4x100 slobodno: 1. Pošk 5:34,4, 2. Šibenik 5:34,5. — da —

KK GALEB PRVAK PROLJETNOG DIJELA PODSAVEZA

Prvak proljetnog dijela kuglaškog podsaveza postao je »Galeb«, koji se sa 14 osvojenih bodova plasirano ispred »Subičeva« i »Metalca«, koji imaju po 12 bodova. Na treće mjesto plasirala se ekipa »Dizellokomotiva« iz Knina sa 10, koliko ima i »Zanatlija«. U ovom takmičenju sudjeluje devet momčadi, od kojih dvije iz Knina. »Galeb« je nastupio u ovom sastavu: Gulin, Drnasić, C. Antunac, Bošnjić, Tabula, Šare, Ninić, M. Antunac, Klisović, Lovrić, Kovač i Jurac.

„Šibenik“ bez Rore i Aralice

Danas je posljednji dan prelaznog roka nogometnika. »Šibenik« su napustili Krasnodar Rora i Andelko Aralica. Rora je prije dva dana potpisao ugovor na pet godina sa zagrebačkim »Dinamom«, dok je Aralica izgleda potpisao, takođe na pet godina, za splitski »Hajduk«. Odlaskom ove dvojice igrača navala »Šibenika« je znatno oslabljena.

Što se tiče odlaska Stanišića, uprava je donijela odluku da se Stanišiću ne izda ispisnica, jer mu ugovor još nije istekao. On će se sigurno priključiti pripremama, koje su počele prije osam dana.

U nogometnom podsavetu Šibenik danas će se izvršiti registracija Reljića, bivšeg igrača »Čelika« iz Zenice. Reljić ima pravo igranja u roku od 8 dana. Osim njega, »Šibeniku« će priступiti i dva igrača iz Zadra.

— da —

Andelko Aralica

Mali savjeti

Sunčanje je zdravlje ali i bolest

Kada je riječ o sunčanju, nijedna opomena nije pretjerana ni suvišna. Bez obzira na to mora se reći da je sunčanje zdravo i da ono može liječiti. Sunčana kupanja očvršćuju stvarajući osjećanje zdravlja. Prijatnost i korist od sunčanja zavise od mnogih faktora: kad, gdje i kako se sunča, starost, zdravlje, uz to da li se radi o plavoj, smeđoj ili crnomanjastoj osobi kao i da li se radi o ženama ili muškarcima. Gojazne osobe će brže oboljeti uslijed velike izloženosti sunca od mršavih. Srčani i plućni bolesnici, osobe labilnih nerava i osobe kojima štitna žlezda stvara teškoće, moraju biti predstrožniji od zdravih osoba.

A i zdrave osobe podlijevu ošamućenost, lakom galjenju i nesvijestici ukoliko zaborave ili ne znaju, da glava, vrat i kičma treba da budu zaštićeni od sunca čak i onda kada je koja već duže vremena pocrnila. Kremovi i ulja za sunčanje nisu dovoljni da zaštite ove neuralgične punktove. Šešir ili marama su praktičniji. Osoba koja osjeti prve simptome nastale uslijed sunčanja, treba odmah da se obrati ljekaru. Pocrvenjelo lice, visoka temperatura mogu ukazivati i na životnu opa-

nost. Prije nego što ljekar dode bolesnika treba položiti u hlad. Hladne obloge pomaju da se snizi temperatura.

Sunčane opokotine ne smiju se mazati ni pomadama ni kremovima — mogu se samo posuti puderom. Jedno staro domaće sredstvo, u prvom trenutku bolno, ali zato ljekovito a za koje se malo zna, jeste da se opečena koža premazuje kriškarna limluna.

Za one koji neće da se u bikiniju ili kupačim gaćicama prže na suncu već da u lađu odjeći za plažu ili sport uživaju sunce, za njih je sunčano kupanje neizrecivo veće zadovoljstvo i zdravstvena blagodat.

CETRNAESTOGODIŠNJI KAPETAN BRODA

Školu za morsko ribarenje u Plaja Hiron na Kubi završio je četrnaestogodišnji Hektor Guera s odličnim uspjehom. On se u školu upisao kada mu je bilo jedanaest godina. Za vrijeme školovanja isticao se i u teoretskom znanju, a isto tako u praksi, komandujući posadom sastavljenom od drugova iz razreda. Sada mladi Hektor komanduje malim riječarskim brodom »Sinja«.

Prve njemačke čete stigle su u Zagreb 10. aprila 1941. oko 16 sati, a već oko 17 sati istog dana počela su hapšenje »nepoželjnih i opasnih osoba«. Od svojih učitelja Nijemci ustaše i njihovi pomoćnici naučili su dobro svoj zločinački zanat. Već u ZBORNIKU zakona i naredaba NDH od 2. lipnja 1941. godine donešeni su ZAKONSKA ODREDBA DRŽAVLJANSTVU, ZAKONSKA ODREDBA O RASNOJ PR PADNOSTI, ZAKONSKA ODREDBA O ZAŠTITI ARIJSK KRVI I ČASTI HRVATSKOG NARODA, ZAKONSKA O REDBA O PRELAZU S JEDNE VJERE NA DRUGU I N REDBA O ZABRANI ZAPOSLENJA ŽENSKIH OSOBA NEARIJSKIM KUĆAMA. To je bio početak! Dne 25. studnog 1941. godine izdao je »Poglavljak NDH ZAKONSK ODREDBU BR. CDXXIX-2101-Z-1941.«, koju je potpisao ministar pravosuđa i bogoslovija dr. Mirko Puk. Glavne tačke ove odredbe su slijedeće:

I

Nepožudne osobe koje su pogubljene za javni red i sigurnost, ili koje bi mogle ugroziti mir i spokojnost hrvatske narode ili tekovine borbe Ustaškog pokreta, mogu se upiti na prisilni boravak u sabirne i radne logore. Ove logore ovlaštena je osnivati u pojedinim mjestima NDH Ustaške nadzorne službe.

II

Trajanje boravka u sabirnim i radnim logorima ne može biti kraće od tri mjeseca ni duže od 3 godine.

III

Odluku o upućivanju osoba na prisilni boravak u sabirne i radne logore, o vremenu trajanja boravka i stepenu opreza u paske donosi Ustaško redarstvo kao grane Ustike nadzorne službe.

Sve pravne i samoupravne oblasti, kao i ustanove ustike pokreta dužne su Ustaškom redarstvu preko Župskog redarstva svog područja prijaviti osobe navedene u tački I. ove zakonske odredbe.

Protiv odluci Ustaškog redarstva o upućivanju na prisilni boravak u sabirne i radne logore nema pravnog ljeđenja tužbe na Upravni odbor.

VI

Ustaški nadzorni zapovjednik izdat će propisnik o utroštaju, poslovanju i stepenu opreza i paske u sabirnim i radnim logorima, te uzdržavanju osoba upućenih u ovu logore.

Dakle, ni pola godine poslije osnivanja »Nezavisne države Hrvatske«, izdana je naredba o osnivanju tvornica smrti naredba o likvidaciji ljudi, žena i djece koji su trebali umrijeti — . . . iz rasnih, vjerskih, nacionalnih i politički razloga.«

JASENOVAC

Koliko je ljudi izgubilo život u jesenovačkim logorima Ustaše su prije paničnog bježanja krajem mjeseca aprila 1945. godine, spalili i uništili sav materijal koji bi mogao pružiti podatke o stradanjima zatočenika. Ipak, utvrđeno je na osnovu izjava bivših zatočenika i preslušavanja uhvaćenih koljaka, da je u jesenovačkim logorima izgubilo života više od pola milijuna ljudi!

Jesenovac leži uz željezničku prugu Zagreb-Beograd, blizini ušća Une u Savu. Na istočnoj strani jesenovačko polje utječe u Savu Strug i Lonja, pá je okolina Jesenovca bila često poplavljivana. I ta činjenica, uz još neke, bila je razlog za podizanje logora u blizini Jesenovca. (Hinler je prije podizanja logora Aušvic poslao na teren specijalnu ekipu stručnjaka koja je ispitivala vlažnost tla pitkost vode. Rezultat istraživanja bio je — velika vlažnost tla, voda nije za piće. Kad je Himler primio izvještaj ekipu stručnjaka, odmah se prišlo podizanju logora).

Stanovništvo Jesenovca bilo je 1941. godine većinom likvidirano, a u seljačke kuće smješteni su ustaše. Sve je urađeno: izabrano mjesto, likvidirano stanovništvo okoline, osnovan vojni garnizon — prema fašističkom uzoru učitelj Nijemaca.

Pri transporti zatočenika dopremljeni su ljeti 1941. godine u blizinu sela Krapje, udaljeno od Jesenovca oko 12 km. Ovdje su zatočenici podigli prve barake — »Veljalov logor I.«

Budući da je broj zatočenika brzo rastao, osnovan je i logor II. između Jesenovca i Krapje drugi logor — »Logor II.«.

Položinom mjeseca novembra 1941. godine ustaše su likvidirali »Logor I.« i »Logor II.« i istočno od Jesenovca, u prostoru gdje je ranije bila ciglana, osnovali »Logor III.«

Već u »Logoru I.« zatočenici su radili iznad ljudskih snaga. Ne zbog toga što je trebalo raditi, već zbog »prirodne likvidacije«, osnovne namjene logora. Čuvari u logoru imaju su tačne upute. Zatočenike treba što prije likvidirati, ali i rušiti i nožem. Zatočenike treba iscrpljavati fizičkim naporima, glijaju prljavštinom, bolestima.

Nekoliko sedmica poslije dolaska u logor zatočenik je jedva kretao, a morao je raditi cijeli dan pod najtežim uvjetima. Brojno stanje zatočenika brzo se smanjivalo. Ali, svakodnevno su stizali novi transporti, »prirodna likvidacija« postala je prespora i ustaše su uveli »nove načine likvidacije«. O tim novim načinima bivši zatočenik D. Čolakov kaže:

». . . malo zatim zaustavio se auto pred logorskom klijom i iz njega izade Luburić, jedan oficir i jedan ustaša s mašinkom. Pošto primi raport od komandira straže L. burić uđe u logor. Iza logorske kapije dočekao ga je Brun Rukovaš se i dođoše zajedno do nas. Srb, rekao je L. burić, svi koji se bavite zemljoradnjom, izdvojite se, pa vas smjestiti po selima . . . nasta gužva. Jedni prelaze tam drugi ovamo, dok se ne razdijelimo u dvije grupe koje bi jahu gotovo podjednake. Od zemljoradničke grupe odvoji se prije oko 200 ljudi, pa ih dvojicu po dvojicu izvede iz logora. Ostalima je rečeno da će ići sutra . . . Kad je poredimo dvojicu i dvojicu, jednom lijevu drugom desru . . .« (Nastavak u slijedećem broju)

Upravni odbor Biroa za stambenu izgradnju općine Šibenik raspisuje